

Megengedett versenykorlátozó magatartások a gazdasági növekedés szolgálatában – az Európai Unió horizontális csoportmentességi rendszere

Czékus Ábel

SZTE-GTK PNGKI

czekus.abel@eco.u-szeged.hu

2012.XI.9.

SZÉCHENYI TERV

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszecenyterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Miről is lesz ma szó?

- I. Bevezető gondolatok: az uniós versenyszabályozás és a közös piac
- II. Kartelltilalom: elmélet és gyakorlat
- III. Mentesség a kartelltilalom alól: most akkor szabad kartellezni vagy nem?
- IV. Versenyszabályozás a gazdasági növekedés szolgálatában

Mit mondanak a témáról a korabeli források?

Mario Monti, 2003.X.24.

„To develop an economic interpretation of EU competition rules was, indeed, one of my main objectives when I took office as Commissioner for competition four years ago. Since then, I believe, we have made substantial progress [...] Under the new type of block exemption regulations, companies with little market power, [...], are able to act within "safe harbours" and do not have to worry about the compatibility of their agreements with EU competition law.”¹

Európai Bizottság, 2001.I.6.

„ [...] A horizontális együttműködés a versennyel kapcsolatos problémákhoz vezethet. [...]

A horizontális együttműködés másrészt jelentős gazdasági előnyökkel járhat. [...]”²

Európai Bizottság, 2011.I.14.

„ [...] A horizontális együttműködési megállapodások jelentős gazdasági előnyöket eredményezhetnek [...]

Másrésről a horizontális együttműködés a versennyel kapcsolatos problémákhoz vezethet. [...]”³

¹ Prof. Mario Monti European Commissioner for competition policy EU competition policy after May 2004 Fordham Annual Conference on International Antitrust Law and Policy New York, 24 October 2003.

http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-03-489_en.htm?locale=en

² A Bizottság közleménye - Az EK-Szerződés 81. cikkének a horizontális együttműködési megállapodásokra való alkalmazhatóságáról szóló iránymutatás, 2001.I.6. [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001Y0106\(01\):HU:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:32001Y0106(01):HU:HTML)

³ A Bizottság közleménye - Iránymutatás az Európai Unió működéséről szóló szerződés 101. cikkének a horizontális együttműködési megállapodásokra való alkalmazhatóságáról. 2011.I.14.. [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011XC0114\(04\):HU:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52011XC0114(04):HU:HTML)

I. Az uniós versenyszabályozás és a közös piac

- A versenyszabályozás a közös politikák egyike
- Elméleti háttér
 - Az európai versenyszabályozás alapját a német gazdaságfelfogás formálta
 - Nem (feltétlenül) a versenytársakat védjük, hanem a verseny tisztaságát
 - Egységes versenyhelyzet az EU szintjén
- Milyen entitások magatartási normáit határozza meg a versenyszabályozás?
- Milyen „eszközöket” használ ezen célok elérésére?

De mi köze van ehhez a közös piacnak?

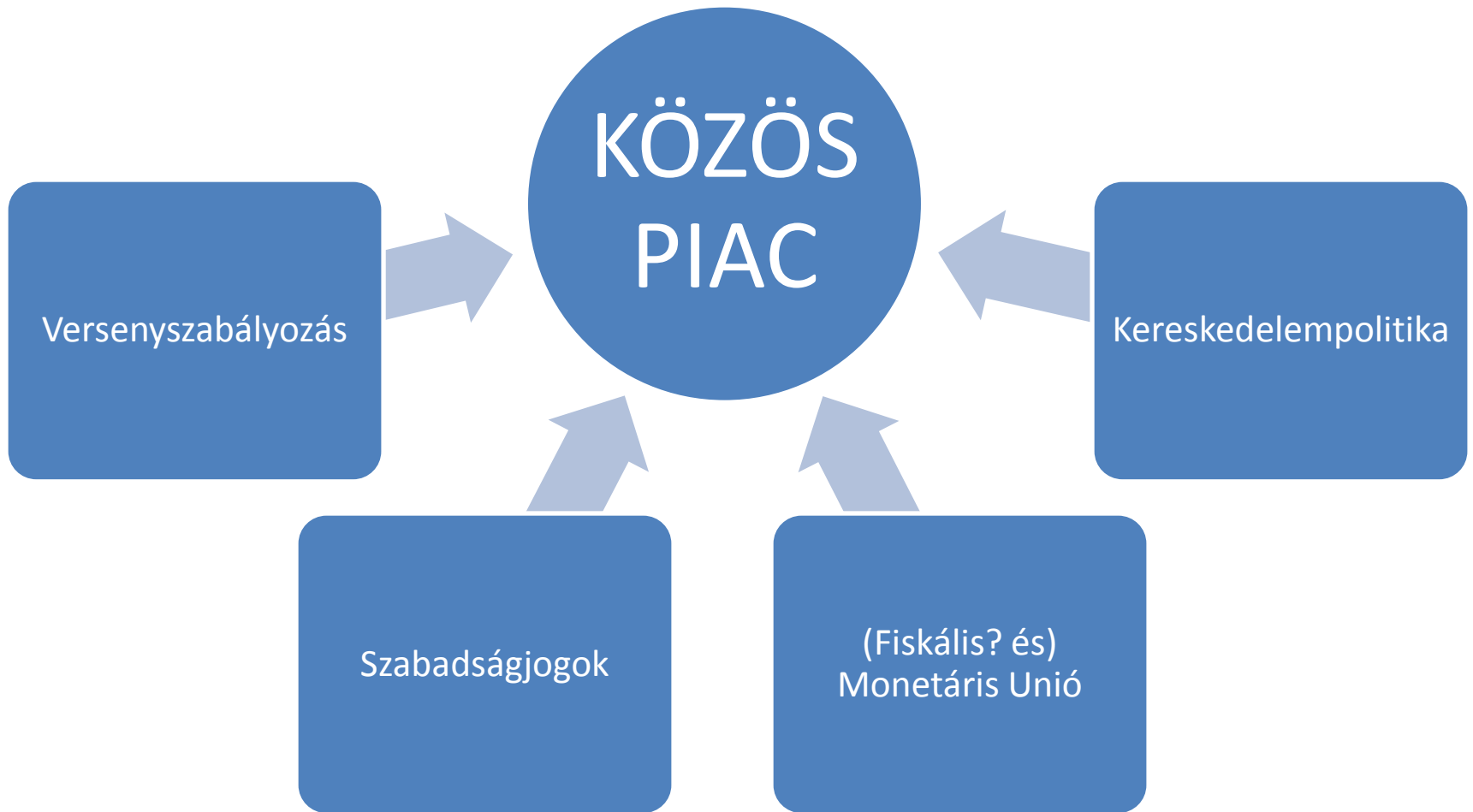
KÖZÖS PIAC

Versenyszabályozás

Kereskedelempolitika

Szabadságjogok

(Fiskális? és)
Monetáris Unió

„Sokféleség az egységben”

- Specifikus az európai versenyszabályozás?
 - Igen, mert integrációs célokat (is) szolgál
 - Igen, mert a közös piacon biztosítja a szabályok érvényesülését
 - Igen, mert árnyaltabb az angolszász versenyszabályozásnál
 - Igen, mert a tagállamokat is szabályozza
 - Igen, mert **gazdaságösztönő**
- Gazdaságösztönő is lehet a versenyszabályozás?
 - **IGEN!**

Egy tanulmányoknak címet adni a legnehezebb.
Mit is jelent ezen előadás címe?

Megengedett **versenykorlátozó magatartások** a
gazdasági **növekedés szolgálatában** –
az Európai Unió
horizontális csoportmentességi rendszere

Versenykorlátozó magatartás

- Kartell és erőfölénnyel való visszaélés
 - De: csak a kartellszabályozással foglalkozunk
 - Hiszen mentesség is csak a kartellszabályozás keretében létezik
- A verseny gyengítésével megkárosítja nemcsak a versenytársait, hanem a fogyasztókat is
- És *erről* írok én disszertációt?
 - Részben igen!

Kartellezni „izgalmas”, de káros!

„[...] Fighting cartels is one of the most important areas of activity of any competition authority and a clear priority of the Commission. Cartels are cancers on the open market economy, which forms the very basis of our Community. [...]” / Mario Monti

Mario Monti (1943-)

- Olasz közgazdász
- Olaszország miniszterelnöke (2011.XI.-)
- Európai Bizottság
 - A Közös Piacért, a szolgáltatásokért, adó- és vámügyekért felelős biztos (1995-1999.)
 - Versenyügyi biztos (1999-2004.)

Gazdasági növekedés

- Ez az, ami mindig jó, ha van
- Sok problémát orvosol
 - Vállalati/nemzetgazdasági/EU-s versenyképesség
 - Munkanélküliség
- Hosszú távon az EU „súlyát” határozza meg
- A vizsgálódásomnak ez célja, és nem eszköze, ezért „exogén” tényezőnek tekintem

Horizontális csoportmentességi rendszer

- Horizontális
 - Azaz versenytársak közötti interakciók
 - Kik a versenytársak?
- Csoportmentesség
 - A megállapodások azon *csoportjai*, amelyek nem minősülnek versenykorlátozásnak
 - Csoportjai
 - mivel három van
- Én **erről** írok disszertációt!

II. Az uniós kartelltilalom

- A kartelltilalom a versenyszabályozás legalapvetőbb területe
- A közgazdaságtan és a jog találkozása

„A belső piaccal összeegyeztethetetlen és tilos minden olyan **vállalkozások** közötti **megállapodás**, [...] döntés és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a **tagállamok közötti kereskedelemre**, és amelynek **célja vagy hatása** a belső piacon belüli **verseny megakadályozása**, korlátozása vagy torzítása [...]”

(saját kiemelés, EUMSZ 101. cikk (1))

- Ezen öt jelleg fennállása esetén beszélhetünk közösségi léptékű kartellről
- A kartell tehát piaci magatartásformát jelöl
 - Versenyelméletek és piacmodellek
 - Tökéletes verseny vs monopólium

„Cartels are cancers on the open market economy”

- Kinek az érdekeit szolgálja a kartelltilalom?
 - A versenytársakét?
 - A fogyasztókét?
 - Az államokét?
- És mi a helyzet a jóléttel meg a versenyképességgel?

„ [...] A horizontális együttműködési megállapodások jelentős gazdasági előnyöket eredményezhetnek [...] Másrészt a horizontális együttműködés a versennyel kapcsolatos problémákhoz vezethet. [...]”

- Hatékony a kartellező piac?
 - Mit serkent a kartell?
 - És mit gátol?

- Fordítsuk meg a kérdést!

- Hatékony a túlságosan merev versenyszabályozás?
 - Mit serkent a merev szabályozás?
 - És mit gátol?

III. Mentesség a kartelltilalom általános tiltása alól

- Az EUMSZ antitröszt szabályozásnak csak a horizontális megállapodásokra vonatkozó fejezeteivel foglalkozom
 - ebből kifolyólag a mentességet is csak ezekre vonatkoztatom
 - a vertikális összejátszás specifikus (nem foglalkozom vele)
- Csoportmentesség
 - Az EB eltekint az esetek **egyedi elbírálásától, együttműködések csoportját emeli ki** a 101. cikk (1) hatálya alól, a 101. cikk (3)-al összhangban
 - Ennek az eszköze (jogszabályi formája) a csoportmentességi rendelet (block exemption regulation - BER)

EUMSZ 101. cikk (3)

„Az (1) bekezdés rendelkezéseinek alkalmazásától azonban el lehet tekinteni az olyan esetekben, amikor

- vállalkozások közötti megállapodás vagy **megállapodások csoportja**;
- [...] döntés vagy döntések csoportja;
- összehangolt magatartás vagy [...] magatartások csoportja

hozzájárul az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, ugyanakkor lehetővé teszi a fogyasztók méltányos részesedését a belőle eredő előnyből **anélkül, hogy:**

- a) az érintett vállalkozásokra olyan korlátozásokat róna, amelyek e célok eléréséhez nem **nélkülözhetetlenek**;
- b) lehetővé tenné ezeknek a vállalkozásoknak, hogy a kérdéses áruk jelentős része tekintetében **megszüntessék a versenyt.**”

- Mire jó a laza monetáris politika? - Gazdasági növekedést szolgál.

- Mire jó a mérsékelten laza versenypolitika?

- Gazdasági növekedést szolgál.

- Mi a célja az EU-nak ezzel a rendszerrel?
 - A cs.m.r.-ek által megengedjük a **verseny korlátozását**, mert az engedélyezett megállapodások **gazdasági növekedést** generálnak
(tiszta verseny vs gazdasági növekedés dilemma)
 - A párhuzamos tevékenységek kiküszöbölésével, az innováció ösztönzésével, a technológiák elterjedésével javul a gazdasági hatékonyság

- Három cs.m.r. van érvényben
 - Technológiatranszfer-megállapodások
 - K+F-megállapodások
 - Szakosítási megállapodások

- Megengedett, ami nem tiltott
 - A 2+2 konjunktív feltételnek eleget kell tenni
 - DE: fékek is vannak a rendszerben

IV. Hogyan járulhat hozzá a mentesség a gazdasági célok eléréséhez?

- A gazdasági megközelítés (economic approach) előtérbe kerülése
- Elősegíti a tudásalapú gazdaság fejlődését
 - ld. pl. EU-2020
- A túlságosan merev versenyszabályozás gátolja a növekedést
 - Fokozódó nemzetközi verseny
 - Méretgazdaságossági előnyök
 - Hatékonysági tényezők
- A tilalom optimális mértéke hozzájárul a növekedéshez
 - Így a teljes tiltás nem járható út
 - De hol van az optimum?

K+F, azaz:

Köszönöm a Figyelmet

Az előadás

„Az SZTE Kutatóegyetemi Kiválósági Központ tudásbázisának kiszélesítése és hosszú távú szakmai fenntarthatóságának megalapozása a kiváló tudományos utánpótlás biztosításával”

TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-0012 projekt

keretében valósult meg.